

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 134/08-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti K. I. K., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. B., Advokátska kancelária, P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 763/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. I. K. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 763/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 763/00 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. K. I. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný uhradiť K. I. K. trovy právneho zastúpenia v sume 10 098 Sk (slovom desať tisíc deväťdesiatosem slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. B., Advokátska kancelária, P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti K. I. K. vo zvyšnej časti nevyhovujú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 134/08-11 z 29. apríla 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť K. I. K., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 763/00 o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby sa k sťažnosti vyjadril a oznámil, či súhlasí s tým, aby ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti a aby ústavnému súdu zaslal súdny spis.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 5. júna 2008 (sp. zn. 1SprV/314/2008, doručenom ústavnému súdu 9. júna 2008) okrem iného uviedol:

„Žalobu o neplatnosť skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy podal sťažovateľ na tunajšom súde dňa 30.10.2000. Dňa 1.3.2001 bol daný pokyn pre doručenie jej rovnopisu žalovanému, ktorý svoje stanovisko predložil súdu 20.4.2001.

Dňa 25.4.2001 bol určený termín pojednávania na deň 20.6.2001. Pojednávanie sa neuskutočnilo a v októbri 2001 bol určený nový termín pojednávania na deň 14.11.2001. Toto pojednávanie sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito.

Dňa 22.1.2002 bol daný zákonným sudcom pokyn pre zistenie skutočností potrebných pre konanie od ošetrojúcej lekárky žalobcu. Keďže doručovanie tejto lekárke bolo bez pozitívneho výsledku, bol sťažovateľ vyzvaný na oznámenie jej aktuálnej adresy. Po realizácii oznámenia(4.9.2002) jej bola zásielka doručovaná dňa 2.10.2002.

Prípisom, doručeným dňa 6.3.2003, odpovedala vyzvaná lekárka na doručený prípis, kde navrhla v danom konaní prizvať znalca z odboru psychiatrie.

Uznesením zo dňa 9.6.2003 bolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie.

Dňa 8.8.2003 doručila ustanovená znalkyňa znalecký posudok, ktorý bol 14.8.2003 zaslaný na vyjadrenie účastníkom konania. Žalovaný predložil vyjadrenie k podanému posudku až po urgencii súdu dňa 10.12.2003. Toto vyjadrenie bolo zasielané znalkyni, ktorá sa k nemu nevyjadrila ani po urgencii.

Dňa 30.3.2004 bolo rozhodnuté o znalečnom.

V októbri 2004 bolo vytýčené pojednávanie na deň 11.11.2004. Z dôvodu účasti konajúceho sudcu na CR ZSS bolo pojednávanie odročené na deň 28.2.2005.

Dňa 30.11.2004 vzniesol sťažovateľ proti zákonnému sudcovi námietku zaujatosti, preto bol spis predložený na rozhodnutie o tejto námietke Krajskému súdu v Košiciach, ktorý ho dňa 7.2.2005 vrátil s rozhodnutím o nevyhlúčení JUDr. F. Č. z prejednávania a rozhodovania a predmetnej veci.

V dňoch 28.2.2005, 26.5.2005, 17.10.2005 a 16.1.2006 sa uskutočnili pojednávania. Na poslednom z nich bol vyhlásený rozsudok, ktorým bola žaloba zamietnutá. Z dôvodu sťažovateľom podaného odvolania bol spis dňa 27.2.2006 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach, na ktorom sa nachádzal do 4.12.2007, kedy bol vrátený

s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok tunajšieho súdu zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

Dňa 7.2.2008 boli zasielané výzvy účastníkom konania za účelom doplnenia dokazovania.

Dňa 12.3.2008 bol určený termín pojednávania na deň 14.4.2008. Sťažovateľ cestou svojho zástupcu dňa 27.3.2008 požiadal o odročenie uvedeného pojednávania z dôvodu, že v uvedenom období bude mimo územia SR, kde sa vráti až 10.6.2008. Žiadal preto súd o vytýčenie nového termínu pojednávania až v mesiaci jún 2008, čomu zákonný sudca vyhovel a pojednávanie určil na deň 23.6.2008.

Vzhľadom na chronológiu vo veci vykonaných úkonov je zrejmé, že súd v danej veci postupoval dostatočne efektívne, keďže dňa 16.1.2006 vo veci rozhodol.(...)

Podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k nášmu súdu považujeme z uvedených dôvodov za neopodstatnené.“

V závere predsedu okresného súdu súhlasil, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu zo 17. júla 2008 doručenom ústavnému súdu 21. júla 2008 okrem iného uviedol:

„Porušovateľ v žiadnom prípade nevyvinul efektívnu snahu bez zbytočných prietáhov rozhodnúť o merite veci, tak ako to uvádza vo svojom vyjadrení, keď tvrdí, že v danej veci postupoval dostatočne efektívne, pričom toto svoje vyjadrenie zdôvodňuje skutočnosťou že vo veci bolo dňa 16.01.2006 rozhodnuté. Rozhodnutie súdu prvého stupňa po takmer šiestich rokoch od podania návrhu na začatie konania je v absolútnom rozpore so zásadou rýchlosti a hospodárnosti konania, zakotvenej priamo v Ústave Slovenskej republiky a nevyhnutne sa uplatňuje v priebehu celého skonania pred súdmi Slovenskej republiky. V danej súvislosti je potrebné zdôrazniť skutočnosť, že stav právnej neistoty sťažovateľa trval a naďalej pretrváva už takmer osem rokov, keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa sťažovateľ napadol odvolaním a vec vola rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach vrátená porušovateľovi na ďalšie konanie. Teda rozhodnutie porušovateľa zo dňa 16.01.2006 nemožno považovať za odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa.“

Ústavný súd po preskúmaní predmetného spisu dospel k zhodným zisteniam, ako ich uviedli účastníci konania, a navyše zistil, že napadnuté konanie nie je v čase rozhodovania o sťažnosti právoplatne skončené a okresný súd nariadil na 29. september vo veci pojednávanie.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník

obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 28 C 763/00 je žaloba sťažovateľa o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd zastáva názor, že pracovnoprávne spory týkajúce sa skončenia pracovného pomeru a náhrady mzdy nemožno vo všeobecnosti považovať za skutkovo ani za právne zložitú vec. V týchto sporoch sa používa právna úprava prijatá v Zákonníku práce (zákon č. 65/1965 Zb. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a s účinnosťou od 1. apríla 2002 zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov), ktorej výklad a používanie sú stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika postupu všeobecných súdov v týchto sporoch. Neprimerane dlhú dobu konania od podania žaloby (30. október 2000) do podania sťažnosti ústavnému súdu (15. február 2008; t. j. viac ako 7 rokov) a jeho priebeh nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za dôsledok vyvolaný právnou alebo faktickou zložitou prerokúvanej veci. Doterajšia dĺžka súdneho konania nemôže byť akceptovaná najmä z toho dôvodu, že vo veci, v ktorej sa namietajú zbytočné priet'ahy, ide o pracovnoprávny spor, v ktorom sa pre sťažovateľa rieši existenčná otázka (trvanie pracovného pomeru a náhrada mzdy).

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd pri

preskúmaní súvisiaceho spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovateľ prispel k zbytočným prieťahom v konaní. Za takúto okolnosť nemožno považovať ani žiadosť sťažovateľa z 27. marca 2008 o odročenie pojednávania určeného na 14. apríl 2008 a o nariadenie nového pojednávania vo veci, ktorej okresný súd vyhovel a v súlade so žiadosťou nariadil nové pojednávanie na 23. jún 2008. Pre úplnosť treba dodať, že uvedené obdobie potom nemožno hodnotiť ako obdobie nečinnosti okresného súdu, v ktorom dochádzalo k sťažovateľom namietanému porušovaniu označených práv.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných prieťahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k sťažovateľom namietanému porušeniu označených práv, ústavný súd zistil, že okresný súd bol v určitých obdobiach nečinný, resp. konal neefektívne.

Nečinnosť ústavný súd zistil už v samotnom začiatku konania, a to v období od 30. októbra 2000, keď sťažovateľ doručil okresnému súdu žalobu, do 1. marca 2001, keď vo veci konajúci sudca dal pokyn na doručenie rovnopisu žaloby žalovanému (nečinnosť štyri mesiace). Rovnako okresný súd bol nečinný v období od 20. apríla 2001, keď bolo okresnému súdu doručené stanovisko žalovaného, do 19. októbra 2001, keď nariadil termín pojednávania vo veci na 14. november 2001. Napriek skutočnosti, že okresný súd už 25. apríla 2001 nariadil pojednávanie na 20. jún 2001, pojednávanie sa neuskutočnilo a zo súvisiaceho spisu okresného súdu nie je zrejmý dôvod, pre ktorý sa pojednávanie nekonalo. Ústavný súd preto uvedené obdobie vyhodnotil ako nečinnosť okresného súdu (nečinnosť šesť mesiacov).

Za nesústredený ústavný súd považoval aj postup okresného súdu v súvislosti so zisťovaním skutočností potrebných na konanie od ošetrojúcej lekárky sťažovateľa. Ústavný súd zo súvisiaceho spisu zistil, že 14. novembra 2001 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené s tým, že okresný súd vyzve ošetrojúcu lekárku žalobcu v roku 2000. Sudca dal pokyn na zistenie skutočností potrebných na konanie od ošetrojúcej lekárky až 22. januára 2002 (nečinnosť dva mesiace), ktorá bola následne vyzvaná na vyjadrenie. Keďže výzvu sa nepodarilo doručiť (15. marca 2002 bola vrátená okresnému

súdu) sťažovateľ bol 8. augusta 2002 vyzvaný, aby oznámil okresnému súdu adresu ošetrojúcej lekárky, pretože podľa oznámenia súdneho doručovateľa menovaná na uvedenej adrese nepracuje (nečinnosť päť mesiacov). Napriek skutočnosti, že 4. septembra 2002 sťažovateľ oznámil okresnému súdu novú adresu lekárky a vo veci konajúci sudca dal pokyn na doručenie výzvy 2. októbra 2002, výzva jej bola doručovaná až 25. februára 2003 (nečinnosť takmer päť mesiacov). Ošetrojúca lekárka doručila vyjadrenie 6. marca 2003, v ktorom navrhla pribrať do konania znalca z odboru psychiatrie, a okresný súd uznesením z 9. júna 2003 vo veci nariadil znalecké dokazovanie (nečinnosť tri mesiace). Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že prietahy v konaní môžu vzniknúť nielen dlhodobou súvislou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj kratšie časové úseky nečinnosti môžu v konečnom dôsledku znamenať porušenie práv sťažovateľa zaručených v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak za podmienky, že k nim dochádza opakovane. Tak to bolo aj v konaní vedenom pred okresným súdom pod sp. zn. 28 C 763/00.

Uvedené časové úseky ústavný súd vyhodnotil ako obdobia nečinnosti okresného súdu, ktoré mali vplyv na doterajší priebeh konania a na vznik zbytočných prietahov v ňom. Spolu zbytočné prietahy v predmetnom konaní, ktoré ústavný súd zistil, predstavujú dva roky a tri mesiace.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 28 C 763/00 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod

sp. zn. 28 C 763/00 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 250 000 Sk.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

V danom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prietáhom, zložitosť a povahu prerokovanej veci, ktorá je predmetom posudzovaného konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún) primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastúpením

advokátom JUDr. J. B. v konaní pred ústavným súdom, ktorý ich vyčíslil v sume 10 098 Sk (za tri úkony právnej služby).

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 190 Sk.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu z 15. februára 2008 a vyjadrenie z 21. júla 2008). Sťažovateľovi tak vznikol nárok na úhradu trov konania v celkovej sume 10 098 Sk (bod 4 výroku nálezu).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2008